

Pilari 4 investointi 3: Vahvistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusvaikuttavuutta tukevaa tietopohjaa ja vaikuttavuusperusteista ohjausta

Kansallisen vaikuttavuuskeskuksen pilotointi.

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue osallistuu osatoteuttajana Pirkanmaan alueen vetämään kansallisen vaikuttavuuskeskuksen pilotointiin.

Kustannusvaikuttavuus osaksi suosituksia. Suomessa terveydenhuollon näyttöön perustuvista suosituksista puuttuu kustannusten ja/ tai kustannusvaikuttavuuden järjestelmällinen huomiointi. Sosiaalihuollossa puuttuvat kokonaan näyttöön perustuvat suositukset, aihepiirin käsitteistöä käytetään epäyhtenäisesti ja tieto palveluiden kustannusvaikuttavuudesta on vähäistä. Terveydenhuollon näyttöön perustuvia suosituksia antavat muun muassa STM:n alainen Palveluvalikoimaneuvosto (Palko), Suomalainen Lääkäriseura Duodecim, Hoitotyön tutkimussäätiö (Hotus) ja Itsenäisyyden juhlavuoden lastensäätiön (Itla) alainen Kasvun tuki. PROSHADE tutkimushankkeessa viedään Käypä hoito - suosituksiin taloudellista ja kustannusvaikuttavuustietoa. FinCCHTA tekee yhteistyötä Palveluvalikoimaneuvoston sekä Suomalaisen lääkäriseura Duodecimin kanssa huomioiden heidän tekemänsä työn kustannusvaikuttavuustiedon lisäämiseksi suosituksiin Hoitotyön tutkimussäätiö ja Kasvun tuki ovat mukana kehittämässä omia suosituksiaan kustannusvaikuttavuuden ja/tai kustannuksien sisällyttämisen osalta. Lisäksi hankkeessa tehdään yhteistyömalli kansallisen vaikuttavuuskeskushankkeen kanssa tulevina vuosina, jotta hanke työ tukee molempien hankkeiden tavoitteita eikä päällekkäistä työtä tehdä. Rahoitus kohdentuu FinCCHTAn tekemään työhön (n. 45%), sosiaalihuollon suosituksiin liittyvään toimintaan (n. 45%) sekä yhteistyötahojen työn tukemiseen (10%).

Tavoitteet: Lisätä kustannusvaikuttavuustiedon määrää terveydenhuollon suosituksissa. Samalla luodaan ohjaava malli kustannus- ja kustannusvaikuttavuustiedon esiin tuomiseksi ymmärrettävässä muodossa terveydenhuollon suosituksissa. Hankkeen aikana selvitetään kansallisten laaturekistereiden hyödyntämistä kustannusvaikuttavuustietoa sisältävien suositusten teossa ja vaikutusten arvioinnissa. Hankkeessa selvitetään sosiaalihuollon nykytila ja tiedolliset ja organitoriset, mahdollisuudet ja mahdolliset esteet edellytykset sosiaalihuollon näyttöön perustuviin suosituksien aikaansaamiseksi. Sosiaalihuollon osahankkeen tavoitteena on tuottaa kehitysmalleja, ehdotuksia ja skenaarioita koskien toiminnan organisoimista, jotta näyttöön perustuvien sosiaalihuollon suositusten aikaansaamisessa voitaisiin edetä kansallisesti.

Toimenpiteet: Annetaan terveystaloustieteellistä neuvontaa ja apua suositusten laatijoille. Ylläpidetään yhteistyötahojen välillä olevaa verkostoa, mm. Työpajoin, etäkokouksin tai uutiskirjeen välityksellä, ja edistetään tiedonvälitystä hoitosuosituksien laadintaan olennaisesti liittyvien toimijoiden välillä. Laaditaan ensimmäiset kustannus- ja/tai kustannusvaikuttavuustietoa sisältävät Hotus-hoitosuositukset® ja pilotoidaan minimikustannustietojen vientiä Kasvun tuen -menetelmäarviointeihin. PROSHADE-hankkeessa kehitettyjä toimintatapoja hyödynnetään kustannus- ja/tai kustannusvaikuttavuustiedon viemisessä terveydenhuollon suosituksiin, huomioiden suositusten laatijoiden omat toimintamallit ja -tavat. Tässä osiossa yhteistyö Duodecim:in kanssa on tiivistä. Lisäksi FinCCHTA tekee yhteistyötä Palkon kanssa, jotta myös heidän tekemä työ kustannusvaikuttavuustiedon lisäämiseksi suosituksiin otetaan huomioon edellä mainitussa kehittämistyössä. Tehdään pilottiselvitys THL:n kansallisten laaturekistereiden hyödynnettävyydestä kustannus- ja/tai kustannusvaikuttavuustiedon lisäämiseksi terveydenhuollon näyttöön perustuviin suosituksiin ja näiden suositusten vaikutuksista hoitokäytäntöihin. Kehitetään rakenteita ja prosesseja ohjaavien käytäntöjen luomiseksi

kustannusvaikuttavuustiedon sisällyttämiseksi terveydenhuollon suosituksiin yhteistyöverkoston kanssa. Sosiaalihuollon osaamiskeskus Verso hallinnoi kattavan sosiaalihuollon selvitys- ja kehitystyön tekoa ole-massa olevasta tiedosta ja asiantuntijoiden näkemyksistä liittyen kustannusvaikuttavuustietoon ja suosituksiin. Ensin sosiaalihuollon osahankkeen tueksi käynnistetään sosiaalihuollon asiantuntijaryhmä ja rakennetaan sosiaalihuollon yhteistyöverkosto. Hankkeessa perehdytään Suomen terveydenhuollon näyttöön perustuvien suositusten toteutukseen käytännössä verkkosivujen ja haastatteluiden muodossa sekä miten sosiaalihuolto näyttäytyy näissä suosituksissa. Samalla hyödynnetään terveydenhuollon osahankkeessa opittua ja kerättyä tietoa soveltuvin osin. Tämän pohjalta lähdetään alustavasti mallintamaan näyttöön perustuvien suositusten laadintaprosessia. Lisäksi tarkoituksena on tehdä katsaukset ja haastattelut sosiaalihuollon ja sosiaalityön näyttöperusteisen toiminnan kehittämiseksi ja käytetyistä käsitteistä Suomessa, muissa Pohjoismaissa ja kansainvälisesti. SonetBotnian koordinoiman Pohjoismaisen erityistehtävän osuus käytetään tekemään tätä selvitystä Pohjoismaiden osalta. Osahankkeessa on tarkoituksena tehdä myös kirjallisuushakuja ja katsauksia tutkimuksen kohdentumiseen sosiaalipalveluihin / sosiaalityön interventioihin sekä niistä valmistuneisiin vaikuttavuustutkimuksiin. Lisäksi hankkeessa kootaan asiantuntijanäkemyksiä kyselyin ja haastatteluin hyvinvointialueilta, yliopistoilta, ammattikorkeakouluilta, sosiaalialan osaamiskeskuksilta ja alan järjestötoimijoilta. Osahankkeessa selvitetään näytönsuositusten tarve, aihe-ehdotukset, kannanotot sosiaalihuoltoon soveltuvista käsitteistä ja menettelyistä tiedon tuottamiseksi, arvioimiseksi ja välittämiseksi. Näiden tietojen pohjalta asiantuntijoille ja päätöksentekijöille järjestetään työpajoja, seminaareja ja webinaareja pilottien yhteiskehittämiseksi sekä kansallisten toimintamallien aikaansaamiseksi. Osahankkeesta on tarkoitus viestiä ja pitää webinaareja sosiaalihuollon ammattilaisille koko hankekauden ajan

Tuotokset: Kansallisissa terveydenhuollon näyttöön perustuvissa suosituksissa on järjestelmällisesti huomioituna kustannuksia ja/tai kustannusvaikuttavuutta koskevaa tietoa. Tätä tukemaan tehdään yhteistyössä suositusten laatijoiden kanssa ohjaava malli, jota voi käyttää työkaluna kustannus- ja kustannusvaikuttavuustiedon huomioimisessa suositusten laatimisen tai päivittämisen yhteydessä. Julkaistaan ensimmäiset kustannus- ja/tai kustannusvaikuttavuustietoa huomioivat Hotus-hoitosuositukset® ja Kasvun tuen minimikustannukset sisältävät menetelmäarviot. Tilannekuva sosiaalihuollon näyttöön perustuvien suositusten tiedollisista ja organisatorisista edellytyksistä, mahdollisuuksista ja esteistä. Näyttöön perustuvien sosiaalihuollon suositusten etenemisen kehittämismallista, ehdotuksesta ja skenaariot kansallisesti. Edellä mainitun pohjalta pyritään aikaan saamaan pilotteja näyttöön perustuvien sosiaalihuollon suositusten kehitystyölle. Sosiaalihuollon näyttöön perustuvien suositusten yhteiskehittämisen käsitteistö ja kustannusvaikuttavuustieto huomioiden.

Aikataulu: V. 23 selvitys sosiaalihuollon osalta. V 23–25 tuotetaan kustannustietoa sisältäviä suosituksia ja niitä koskevia pilotteja. Hankkeen toimenpiteet vuosina 2023-2025 ja niiden vaiheistus on esitetty alla olevassa kuvassa. Toimenpiteet pitävät sisällään sosiaalihuollon ja terveydenhuollon osahankkeiden ja niiden alihankkeiden vaiheittaisen toteutuksen ja THL:n laaturekisterin hyödyntämisen pilottiselvitykseen. Lisäksi aikataulussa on tuotu esiin kansallisen yhteistyön kehittämien ja ylläpitämisen aiheen parissa toimivien tahojen kesken.

	2023				2024				2025			
	1Q	2Q	3Q	4Q	1Q	2Q	3Q	4Q	1Q	2Q	3Q	4Q
Kustannusvaikuttavuus osaksi suosituksia												
Sosiaalihuollon osahanke:												
Katsaukset aihepiiriin tutkimuksiin ja selvityksiin Suomessa, Pohjoismaissa ja kansainvälisesti												
Asiantuntijajärjestelmien koonti kyselyin ja videohaastatteluin												
Työpajat, seminaarit ja webinaari asiantuntijoille ja päätöksentekijöille kehittämismallien ja pilottien yhteiskehittämiseksi												
Terveydenhuollon osahanke:												
Kasvun tuen menetelmäsuosituksiin interventioiden minimikustannusten lisäys												
Kustannustiedon lisäys HOTUS-hoitosuosituksiin ⁹												
Ohjaavien käytäntömallien luominen												
Hankkeen yhteistyöverkoston ylläpitäminen ja terveystaloustieteellisen neuvonnan antaminen												
THL:n laaturekisteritiedon hyödyntämisen pilottihanke												
Yhteistyö kansallisen vaikuttavuuskeskushankkeen kanssa												

Kustannusarvio: 900 000 €.

Mittarit: Julkaistujen tai valmisteltavana olevien suosituksien lukumäärä.

Kustannusvaikuttavuustiedon lisääminen osaksi suosituksia vaikuttaa hitaasti terveydenhuollon ammattilaisten ja organisaatioiden toimintaan. Todennäköisesti vaikutuksen esiin saaminen hankekauden aikana jollain jo olemassa olevalla mittarilla ei ole mahdollista. Sosiaalihuollon osahankkeen osalta mittarien valintaa vaikeuttaa se, että hankkeen alussa tehtävä selvitystyö määrittää hankkeessa tehtävää työtä. Mittarina tässä osahankkeessa voidaan käyttää selvitystyötä ja sen pohjalta aikaan saatuja kehitysmalleja ja ehdotuksia.

Pilari 4 investointi 4: Otetaan käyttöön hoitotakuuta edistävät palvelumuotoillut digitaaliset innovaatiot

Mobiilisovellusten ja digitaalisten palveluiden arviointimalli, Digi-HTA

Jatkuvasti kasvava sosiaali- ja terveydenhuoltoon tarjottavien mobiilisovellusten ja digitaalisten palveluiden tarjonta on nostanut esille tarpeen arviointimallille, jonka avulla sekä soten ammattilaiset, että kansalaiset voisivat paremmin tunnistaa vaikuttavat, kustannusvaikuttavat, tietoturvalliset sekä käytettävyydeltään ja saavutettavuudeltaan kaikille loppukäyttäjille soveltuvat tuotteet. Lisäksi kehitystyössä on huomioitava kansainvälinen yhteistyö eri foorumeilla sekä lääkinällisten laitteiden regulaation (MDR) aiheuttamat muutokset luokittelussa. Arviointimalli perustuu vuonna 2020 käynnistettyyn Digi-HTA-arviointitoimintaa, jota edelleen kehitetään.

Tavoitteet: Digi-HTA-arviointitoiminnan kautta tuetaan vaikuttavien, kustannustehokkaiden, tietoturvallisten sekä helppokäyttöisten ja saavutettavien mobiilisovelluksien ja digitaalisten palveluiden käyttöönottoa Suomen sotessa sekä kansalaisten itse- ja omahoidon, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tukena. Tuetaan uudenlaisten toiminta- ja palvelumallien, kuten etäyhteyksillä toteutettavien palveluiden, jalkauttamista. Edelleen kehitetty Digi-HTA-arviointimalli huomioi soten erityisvaatimukset sekä harmonisoituen kansainvälisiin HTA-käytäntöihin ja regulaatioon tukee vaikuttavien ratkaisujen levittymistä EU-markkinoilla.

Toimenpiteet: Yhteistyötä toteutetaan hyvinvointialueiden sekä THL:n kanssa toiminnan kehittämisessä ja käyttöönottojen tukemisessa. Yritysyhteistyöllä tuetaan tuotteiden laadun kehittämistä ja edistetään sitä kautta markkinoille pääsyä tarjoten samalla tieteellistä neuvontaa. Kansainvälinen, erityisesti EU-tasoinen, yhteistyö arviointimallin yhteensopivuuden kehittämiseksi on myös keskiössä toimenpiteitä toteutettaessa. Kattavaa viestintä toteutetaan kaikille yhteistyötahoille toimintasuunnitelman mukaisesti hankkeen sisällä sekä ulkoisesti nojaten THL:n ja Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen viestintäkokonaisuuteen mm. Säännöllisten etätapaamisten ja tapahtumaesiintymisten kautta. Tietoisuutta hankkeen tavoitteista, toimista ja tuloksista pyritään jakamaan yhteistyössä viranomaistahojen, tutkimuslaitosten, hyvinvointialueiden, ammattilais- ja potilasjärjestöjen sekä teknologiajärjestöjen kanssa. Lisäksi käydään sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla tiivistä keskustelua eri verkostoissa mobiilisovellusten ja digitaalisten palveluiden arviointimallin kehittämisestä tuottaen julkaisuja. Tutkimusyhteistyön avulla tehdään hyvien arviointikäytäntöjen analyysiä, ja tunnistetaan regulaation asettamia vaatimuksia sekä soten erityispiirteet (esim. integraatiotarpeet), jotka huomioidaan Digi-HTAn kehittämisessä. Käyttöönottoa tukien kasvatetaan Digi-HTA-arviointien määrää sekä toteutetaan osallistavaa yhteistyötä hankkeeseen sitoutuvien hyvinvointialueiden hankinta- ja laatutoimintojen kanssa.

Tuotokset: Jatkojalostetaan Digi-HTA-arviointitoimintaa tuottaen kansallinen mobiilisovelluksien ja digitaalisten palveluiden Digi-HTA-julkaisuportaali. Digi-HTA-arviointitoiminnan kautta jaetaan tietoa toimivista digitaalisista ratkaisuista ammattilaisille, samalla kansalaiset saavat tietoa laadukkaista mobiilisovelluksista ja digitaalista palveluista. Kansainvälisen yhteistyön ja tutkimuksen kautta harmonisoidaan vaatimuksia eri maiden välillä ja edistetään Suomen tunnettavuutta keskeisissä toimielimissä. Tuetaan hyvinvointialueita ja ammattilaisjärjestöjä vaikuttavien digitaalisten ratkaisuiden arvioinnissa jakamalla tietoa Digi-HTA-arvioinneista osana terveystalouden ja kliinistä päätöksentekoa. Osallistutaan aktiivisesti kansallisiin digitaalisten teknologioiden korvattavuutta koskeviin valmisteluihin ja mahdolliseen pilotointiin.

Karkea aikataulu: Hankkeen toimenpiteet vuosina 2023- 2025 ja niiden vaiheistettu suunnitelma on esitetty alla olevassa kuvassa. Toimenpiteet sisältävät arviointimallin kehittämisen ja kansainvälisen yhteistyön sekä Pohjoismaisella että EU:n tasolla. Kehittämien keskittyy vuosille 2023-24 ja siinä huomioidaan kansainvälinen HTA-toiminta, regulaatio ja sosiaalihuollon erityisvaatimukset. Tietoisuutta arviointimallista ja sen hyödyntämisestä edistetään sekä hyvinvointialueiden että kansalaisten keskuudessa esim. viestinnän ja tiiviin yhteistyön avulla. Arviointimallin toteutus vaatii jatkuvaa yhteistyötä teknologiayritysten ja heidän etujärjestöjensä kanssa ja tätä aloitettua yhteistyötä jatketaan koko hankkeen ajan.

	2023				2024				2025			
	1Q	2Q	3Q	4Q	1Q	2Q	3Q	4Q	1Q	2Q	3Q	4Q
Suunnitteilla	Mobiilisovellusten ja digitaalisten palveluiden arviointimalli											
	Toimenpiteet, jotka edistävät arviointimallin hyödyntämistä kansalaisten itse- ja omahoidon, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tukena											
	Yhteistyö hyvinvointialueiden kanssa arviointimallin käyttöönotossa ja sitä tukevien toimintamallien luomisessa											
Tehtävä käynnissä	Kansainvälinen yhteistyö (kansainväliset HTA-toimijat, EU ja pohjoismaat)											
	Arviointimenetelmän harmonisointi huomioiden muiden maiden HTA-toiminnot sekä regulaation asettamat vaatimukset											
Tehtävä valmis	Viestintä: kansalaiset, ammattilais- ja potilasjärjestöt, hyvinvointialueet ja teknologiayritysten etujärjestöt											
	Yhteistyö teknologiayritysten ja heidän etujärjestöjensä kanssa											
	Sosiaalihuollon erityisvaatimusten tunnistaminen ja niiden integrointi osaksi arviointimenetelmää											
	Arviointimenetelmän pilotointi ja käyttöönotto sosiaalihuollon mobiilisovelluksille ja digitaalisille palveluille											

Kustannusarvio: 800 000 €.

Mittarit: Digi-HTA-arvioitujen ja arviointiprosessissa olevien tuotteiden, Digi-HTA-arvioiteja mobiilisovelluksiin ja digitaalisiin palveluihin liittyvissä päätöksissään hyödyntävien hyvinvointialueiden määrä sekä aiheesta tuotetut julkaisut. Kyse lyillä kerättävä tieto siitä, kuinka kattavasti kansalaiset ja potilasjärjestöt hyödyntävät Digi-HTA-arviointien tuottamaa tietoa. Digi-HTA-arviointimallin yhteensopivuus kansainvälisten käytäntöjen ja regulaation asettamien vaatimusten kanssa sekä aktiivisuus kansainvälisessä yhteistyössä.